

KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI
SZERVEZET

TRANSPORTATION SAFETY
BUREAU

ZÁRÓJELENTÉS

2006 - 296 - 4
LÉGIKÖZLEKEDÉSI BALESET

Tribalj, HORVÁTORSZÁG,
2006. augusztus 18.

MOYS XS 155 sárkányrepülő,
03-61

A szakmai vizsgálat célja a légiközlekedési baleset és a repülőesemény okának, körülményeinek feltárása és a hasonló esetek megelőzése érdekében szükséges szakmai intézkedések kezdeményezése, valamint javaslatok megtétele. A szakmai vizsgálatnak semmilyen formában nem célja a vétkesség vagy a felelősség vizsgálata és megállapítása.

Jelen vizsgálatot

- a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvényben,
- a nemzetközi polgári repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény függelékeinek kihirdetéséről szóló 20/1997. (X. 21.) KHVM rendelet mellékletében megjelölt 13. Annexben,
- a légi-, a vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Kbvt.),
- a légiközlekedési balesetek, a repülőesemények és a légiközlekedési rendellenességek szakmai vizsgálatának szabályairól szóló 123/2005. (XII. 29.) GKM rendeletben foglaltak alapján,
- illetve a Kbvt. eltérő rendelkezéseinek hiányában a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatta le a Közlekedésbiztonsági Szervezet.
- A Kbvt. és a 123/2005. (XII. 29) GKM rendelet együttesen a következő uniós jogi aktusoknak való megfelelést szolgálják:
  - a) a Tanács 94/56/EK irányelve (1994. november 21.) a polgári légiközlekedési balesetek és repülőesemények vizsgálatának alapvető elveiről,
  - b) az Európai Parlament és a Tanács 2003/42/EK irányelve (2003. június 13.) a polgári repülésben előforduló események jelentéséről.)
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet illetékessége 2006. december 31. napjáig a Kbvt-én, 2007. január 1. napjától a 278/2006. (XII. 23.) Korm. Rendeleten alapul.

Fenti szabályok szerint

- A Közlekedésbiztonsági Szervezetnek a légiközlekedési balesetet és a súlyos repülőeseményt ki kell vizsgálnia.
- A Közlekedésbiztonsági Szervezet mérlegelési jogkörében eljárva kivizsgálhatja azokat a nem súlyos repülőeseményeket, illetve légiközlekedési rendellenességeket, amelyek megítélése szerint más körülmények között közlekedési balesethez vezethettek volna.
- A szakmai vizsgálat független a közlekedési baleset, illetve az egyéb közlekedési esemény kapcsán indult más közigazgatási hatósági, szabálysértési, illetve büntetőeljárástól.
- A szakmai vizsgálat során a hivatkozott jogszabályokon túlmenően az ICAO Doc 6920 Légijármű balesetek Kivizsgálási Kézikönyvben foglaltakat kell alkalmazni.
- Jelen zárójelentés kötelező erővel nem bír, ellene jogorvoslati eljárás nem kezdeményezhető.

Meghatározások és rövidítések

GKM	Gazdasági és Közlekedési Minisztérium
ICAO	Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet International Civil Aviation Organization
HFFA	Szabad Repülők Szövetsége Hungarian Free Fliers' Association
KBSZ	Közlekedésbiztonsági Szervezet
Kbvt.	A légi-, vasúti és a víziközlekedési balesetek és egyéb közlekedési események szakmai vizsgálatáról szóló 2005. évi CLXXXIV. törvény
KHVM	Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
PLH	Polgári Légiközlekedési Hatóság
NKH PLI	2007. január 1-jétől Nemzeti Közlekedési Hatóság Polgári Légiközlekedési Igazgatósága
NKH LI	2007. július 1-jétől Nemzeti Közlekedési Hatóság Légiközlekedési Igazgatósága
REBISZ	Repülésbiztonsági Szervezet
Vb	Vizsgálóbizottság

Az eset összefoglalása

Az eset kategóriája	Légiközlekedési baleset
A légi jármű gyártója	Moyes Hang Glider Manufacturer, Ausztrália
típusa	Moyes XS 155
azonosító jele	03-61
tulajdonosa	magánszemély
üzembentartója	HFFA
Az eset napja és időpontja (UTC) helye	2006. augusztus 18., Tribalj, Horvátország
Az eset kapcsán súlyosan sérültek száma	1
A légi jármű rongálódásának mértéke	javítható
Azonosító állam	Magyar Köztársaság
Az azonosító jelet kiadó hatóság	PLH (a HFFA révén)
Az eset helyszíne alapján illetékes kivizsgáló szervezet	horvát kivizsgáló szervezet

Az eset összefoglaló áttekintése

Sárkányrepülő pilóta lejtőről, nekifutással elstartolt, start közben lepördült és a lejtőnek ütközött. Sérülései ellátására a helyi kórházba szállították, kórházi kezelése hazaszállítása után Magyarországon folytatódott.

A vizsgálat adatai

A KBSZ ügyeletére az esetet 2006. augusztus 20-án, 10 óra 40 perc-kor a HFFA REBISZ munkatársa jelentette be.

A KBSZ ügyeletese

- 2006. augusztus 20-án 10 óra 50 perckor jelentette a KBSZ ügyelet vezetőjének, majd
- 2006. augusztus 23-án levélben (ikt. szám 3952/2006) tájékoztatta a PLH-t.

Mivel a baleset helyszíne alapján illetékes horvát kivizsgáló szerv azt a tájékoztatást adta, miszerint információ hiányában az esetet nem áll szándékában kivizsgálni, ezért a Kbt 7. § (1) bekezdés ad) pontja értelmében a vizsgálatot a KBSZ folytatta le. Ehhez a KBSZ főigazgatója a baleset vizsgálatára az alábbi vizsgálóbizottságot (továbbiakban Vb) jelölte ki:

vezetője	Dr. Ordódy Márton	vizsgáló
tagja	Ferenci Miklós	vizsgáló

Jelen zárójelentés

alapjául a Vb által elkészített, a KBSZ főigazgatója által elfogadott és az észrevételek megtétele céljából – rendeletben meghatározott - érintettek számára megküldött zárójelentés-tervezet szolgált.

A zárójelentés-tervezet megküldésével egyidejűleg a KBSZ főigazgatója értesítette az érintetteket a tervezet véglegesítése előtti záró megbeszélés időpontjáról, és arra meghívta az érintett személyeket, szervezeteket.

A zárójelentés-tervezettel kapcsolatban az érintettek észrevételt nem tettek. A 2007. szeptember 11-én megtartott záró megbeszélésen meghívott nem jelent meg.

A Vb az eljárása során

- a szakmai vizsgálat céljainak ésszerű határidőn belül történő elérése érdekében az általa szükségesnek tartott vizsgálatokat elvégezte, az intézkedéseket megtette,
- szabadon megvizsgálta az esemény helyszínét, a légi járművet, annak tartozékait, illetve sérüléseit,
- az érdemi információval rendelkező személyeket meghallgatta,
- rendelkezésére bocsátottak minden lényeges információt és feljegyzést, amely a légi jármű tulajdonosának, üzemben tartójának, a repülőtér üzemben tartójának, légiforgalmi szolgálatnak vagy a légiközlekedési hatóságnak a birtokában volt.

A szakmai vizsgálat során az érintettek (a szakszolgálati engedély kiadásával, a légi jármű légi alkalmassági vizsgálatával, a bizonyítvány kiadásával, a légi jármű gyártásával, üzemben tartásával, karbantartásával és javításával, a légiforgalmi irányítással, a repülőtér üzemben tartásával foglalkozó szervek; a légiközlekedési hatóság a szakszemélyzet stb.) együttműködtek. A Vizsgálóbizottság vezetője által kijelölt részfeladatokat (szaktevékenységet) ellátták és a tényállás tisztázása érdekében hozott rendelkezéseit végrehajtották.

A Vizsgálóbizottság tagjaival szemben összeférhetetlenség nem merült fel, továbbá a légiközlekedési balesetet megelőzően, a légi jármű utolsó légi alkalmassági felülvizsgálatában, illetőleg az érintett szakszemélyzet utolsó szakmai minősítésében nem vettek részt.

A Vb tagjai munkájukat a Vb vezetőjének irányítása alatt végezték. A szakmai vizsgálatban részt vevő személyek az adott ügyben indított más eljárásban szakértőként nem jártak, illetve a jövőben nem járhatnak el.

1. Ténybeli információk

1.1. A repülés lefolyása

A pilóta a meteorológiai helyzet értékelése után társaival együtt kiment a starthelyre és felkészült a startra. A pilóta a felkészülés és a rendben végrehajtott ellenőrzés után megkezdte a startot. A sárkányrepülő túl nagy állásszöggel, jobbra lógó szárnyal indult, rögtön a levegőbe kerülése után átesett, és egy 180 fokot meghaladó perdület után, szemben a startolási iránnyal, a starthely közvetlen szomszédságában a hegynek ütközött. A sárkány javítható mértékben sérült. A pilótát súlyos, nem életveszélyes sérülésekkel a társai a helyileg illetékes (horvát) kórházba szállították.

1.2. Személyi sérülések

Sérülések	Személyzet		Utasok	Egyéb személyek
	hajózó	utaskísérő		
Halálos	-	-	-	-
Súlyos	1	-	-	-
Kisebb/semmilyen	-	-	-	-

1.3. A légi jármű sérülése

A légi jármű javítható mértékben sérült. A trapézsarak törtek, illetve kismértékben a vitorla sérült.

1.4. Egyéb kár

Egyéb kárt a vizsgálat befejezéséig nem hoztak a vizsgáló tudomására.

1.5. A személyzet adatai

1.51. A légi jármű parancsnoka

Kora	44 éves
Képesítései	Pilóta II, SES pilóta
Jogosításai	nincsenek
Repült ideje	
Összesen	150 óra
2005-ben	10 óra
2006-ban	4 óra
Az érintett típuson	
Összesen	
Utolsó 12 hónapban	4 óra
Utolsó harminc napban	0 óra

1.6. A légi jármű adatai

	repült idő	leszállások száma
Gyártás óta	140 óra	
Utolsó nagyjavítás óta	Nem volt nagyjavítva	
Utolsó karbantartás óta	6 óra	

1.7. Meteorológiai adatok

Szél: 200 fokról 6-7 m/s

Felhőzet: Nincs

Látástávolság: CAV OK

Az időjárási körülmények sárkányrepülésre alkalmasak voltak.

1.8. Navigációs berendezések

A navigációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.9. Összeköttetés

A kommunikációs berendezések az esemény lefolyására nem voltak hatással, ezért részletezésük nem szükséges.

1.10. Repülőtéri adatok

Az esemény helyszíne egy sziklás, szilárd talajú, meredek dél-délnyugati lejtő, amely a sárkánnyal való startolásra alkalmas. A starthelyet a horvát PLH nem tartja nyilván. A helyszín az eseményekre nem volt hatással.

1.11. Légijármű adatrögzítők

A légijárművön adatrögzítő nem volt, az az érintett légijármű típusra és feladathoz nincs előírva.

1.12. A roncsra és a becsapódásra vonatkozó adatok

A rongálódások az 1.3. pont szerintiék. A roncsra nem volt olyan elváltozás, amely a becsapódás előtti meghibásodásra utalt volna.

1.13. Az orvosi vizsgálatok adatai

A pilóta sérülései: a 7-es és 8-as borda törése,
a bal felkar törése,
az orrcsont törése,
fogak törése.

Igazságügyi orvosszakértői vizsgálat:

Igazságügyi orvosszakértői vizsgálatra nem került sor.

1.14. Tűz

Az eset kapcsán tűz nem keletkezett.

1.15. A túlélés lehetősége

Az eset során életveszély nem alakult ki.

A mentőegységek értesítése rendben megtörtént, a mentés nem szenvedett késedelmet.

1.16. Próbák és kísérletek

Próbákat, kísérleteket a Vb nem végeztetett.

1.17. A szervezetek jellemzése

Semmilyen szervezet nem állt az esettel közvetlen kapcsolatban .

1.18. Kiegészítő adatok

A Vb a fenti tényadatokon kívül következtetések levonása és biztonsági ajánlások megtétele szempontjából egyéb körülményt nem tart lényegesnek, ezért további adatokat nem kíván ismertetni.

1.19. Hasznos vagy hatékony kivizsgálási módszerek

A kivizsgálás során újabb módszerek alkalmazása nem volt szükséges.

2. Elemzés

A sérült és a tanú egybehangzó állítása szerint a sérültet a start végrehajtásában semmilyen körülmény nem zavarta. A Vb ennek ellenére feltételezi, hogy az enyhén jobbról érkező élénk szembeszél növelte a lepördülés valószínűségét.

A sérült korábbi időkben sokat repült hegyről, képzése is hegyen történt, de az utóbbi időben keveset repült, azt is inkább csőrlésből illetve vontatásból. A tanú szerint a sérült a start közben az állásszög csökkentésére nem tett kísérletet. A becsapódás helyén a lejtő igen meredek, ennek ellenére a sárkány és a sérült a becsapódás helyén maradt. Ez a tény nagymértékben csökkentette a további sérülés esélyét.

3. Következtetések

A sérült felszerelése és képzettsége, illetve a starthely, valamint a meteorológiai viszonyok alkalmasak voltak a repülés végrehajtására, azonban a sérült az utóbbi két év során olyan keveset repült, hogy nem rendelkezett a start végrehajtásához elegendő gyakorlattal.

4. Biztonsági ajánlások

A Vb nem talált olyan körülményt, ami biztonsági ajánlás kiadását indokolná.

Budapest, 2008. március 10.

Dr. Ordódy Márton

vizsgáló

Ferenci Miklós

vizsgáló